

1

VÝVOJ A ČLENENIE DANÍ

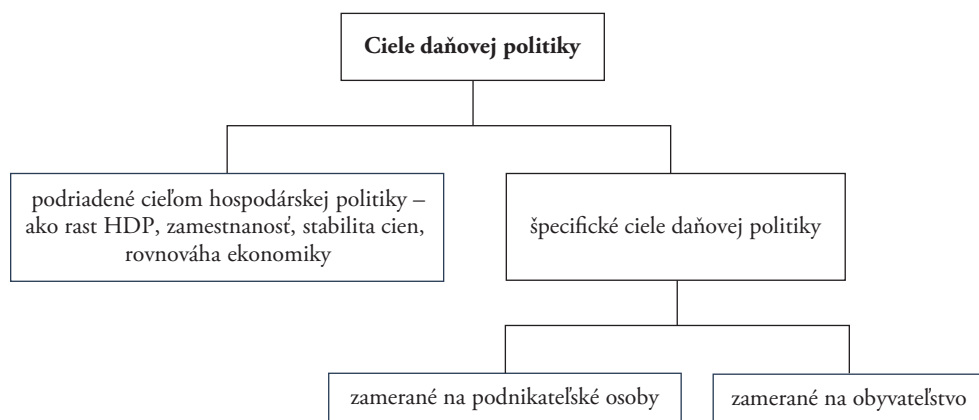
Daň chápeme ako povinne vyberanú cenu za služby verejného sektora, ktoré by inak poskytnuté neboli, resp. boli, ale len v nežiadanom množstve či kvalite. Je spätá so vznikom štátu ako všeobecnou formou prispievania občanov na náklady spojené s udržiavaním štátu, a tak je spoluúčasťou občana na fungovaní štátu. Ide o nenávratný príspevok občanov na fungovanie štátnej organizácie, ktorá je nevyhnutným predpokladom efektívneho fungovania ľudskej spoločnosti. Plní predovšetkým fiškálnu funkciu, tzn. funkciu zdroja prostriedkov pre verejný sektor a jeho rozpočty. Dane sú základným zdrojom príjmov. Umožňujú štátu plniť jeho úlohy a je povinnosťou subjektov prispievať zákonom vymedzenú časť zo svojho príjmu alebo majetku na plnenie týchto úloh. Daň je kľúčovou pre vládu, pretože zaisťuje príjmy do verejných rozpočtov. Vo svojich začiatkoch však nebola vyberaná pravidelne, predstavovala len príležitostný zdroj.

Vznik a existencia daní je úzko spätá so vznikom a existenciou organizovanej ľudskej spoločnosti. Prvopočiatky siahajú až do staroveku, odkedy sa postupne prirodzene rozvíjali až do dnešnej podoby. O daniach v staroveku nie je dostatok informácií, ale možno sa domnievať, že určitá podoba daní bola v tomto období vyberaná na financovanie obranných či útočných vojen, financovanie verejných stavieb (cesty, vodovody a pod.) a na náboženské účely. Dane sa pritom vzhľadom na neexistujúcu alebo nerozvinutú monetizáciu trhovej výmeny vyberali prevažne v naturáliách okrem výberu finančných prostriedkov napríklad v starovekom Egypte. Z obdobia starovekej Mezopotámie sa dochovalo veľké množstvo písomností, z ktorých veľkú časť tvoria inventárne zoznamy a účtovné podklady slúžiace na účely zdanenia. V starovekom Grécku boli občania oslobodení od priamych daní, prispievali dobrovoľne, dane boli vyberané len v prípade vojen či iných výnimočných udalostí. V starovekom Ríme sa dane stali povinnými, tzn. objavujú sa pravidelne vyberané priame dane – daň z hlavy, daň z pôdy a nepriame dane – daň z predaja (otroka). Bol zavedený tzv. „*census*“ – sčítanie ľudí a hodnotenie ich majetku na daňové účely. Stredovek je charakterizovaný naturálnym hospodárstvom a postupným rozvojom peňažných vzťahov, vďaka ktorým sa menila aj forma vyberaných daní z daní vyberaných v naturáliách na peňažné dane. Príkladmi daní z tohto obdobia boli daň z brány – „*portaticum*“ (z lat. „*porta*“, tzn. brána), daň z okien v Anglicku (v neskoršom období aj na území Slovenska, vtedajšie Uhorsko, bola vyberaná podobná daň „z komína“). Vo feudálnej spoločnosti môžeme sledovať, že dane síce neboli ťažisko-

skú aktivitu, zamestnanosť, spotrebu obyvateľstva, národný produkt a pod. Jej nežiaducim sprievodným javom však môže byť zvýšenie cenovej hladiny.

V čistej podobe sa však jednotlivé politiky prakticky neuplatňujú. Pritom štát prostredníctvom svojich nástrojov presadzuje priority, čím dochádza k prikloneniu sa k niektorej stránke jednotlivých politík, resp. k zohľadneniu rôznych špecifik hospodárskej politiky.

Predmetom, resp. cieľom daňovej politiky je uplatňovať daňové zásady a opatrenia tak, aby dane slúžili na presadzovanie ekonomických, sociálnych, ako aj politických cieľov štátu. Prostredníctvom daňovej politiky môže štát ovplyvňovať, resp. regulovať prílev zahraničného kapitálu, podporovať zamestnanosť napríklad uplatňovaním vhodných daňových nástrojov v kombinácií s nástrojmi sociálnej politiky. Subjekt tak prestane preferovať poberanie podpory v nezamestnanosti a uprednostní zárobok, ktorého zdanenie bude „primerané“ a bude zohľadňovať ďalšie skutočnosti podporujúce zamestnanie (napr. odpočítateľné položky, uplatnenie daňového bonusu – bližšie pozri kap. 2).

Obrázok 1.1 Ciele daňovej politiky

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Dane patria do nepriamych ekonomických nástrojov riadenia a sú nástrojom pre rozdeľovania vytvoreného produktu, a významnou mierou ovplyvňujú veľkosť disponibilných príjmov (dôchodkov) jednotlivých subjektov. Podľa *miery samostatnosti pôsobenia* v ekonomike môžeme daňové nástroje štátu rozdeliť na *vstavané stabilizátory* (dôchodkové dane s progresívnymi sadzbami dane, ako aj sociálne zabezpečenie, napr. podpory v nezamestnanosti) a *diskrétna opatrenia* (rozhodnutia vlády vyvolávajúce zámerne zmeny v daňovom systéme, napr. zavedenie nových daní, zmeny v zavedených daniach a pod.).

Zložená daňová kvóta je vhodný makroekonomický ukazovateľ, ktorý sa veľmi často používa na medzinárodné porovnávanie daňového zaťaženia subjektov. Jeho nevýhodou je, že nevypovedá o rozložení daňového bremena ani o štruktúre daní. Súhrnná daňová kvóta v EÚ sa pohybuje okolo 40 %.

Súčasným trendom je zvýšenie daňového zaťaženia spotreby a zníženie daňového zaťaženia príjmov – ide o proces presúvania daňového zaťaženia z priamych daní na nepriame dane.

1.1.2 Mikroekonomický ukazovateľ daňového zaťaženia práce – daňový klin

V súvislosti so sledovaním daňového zaťaženia práce (pracovných príjmov) sa v medzinárodnom porovnaní využíva *priemerné daňové zaťaženie*, resp. **priemerná miera zdanenia** pracovných príjmov. Vypočíta sa ako *pomer medzi skutočne zaplatenou daňou a hrubým príjmom zamestnanca*. Vyjadruje percentuálny podiel daňovej povinnosti k hrubému príjmu:

$$PMZ = \frac{\text{skutočne zaplatená a odvedená daň zamestnanca}}{\text{hrubý príjem zamestnanca}} \times 100$$

Štatistika OECD uvádza tzv. *efektívnu priemernú mieru zdanenia pracovných príjmov (daňový klin)*. **Daňový klin** vyjadruje, koľko percent z celkových nákladov na prácu nebude zamestnancovi vyplatených. Vypočíta sa ako podiel dane z príjmov fyzickej osoby a odvodov na sociálne zabezpečenie platených zamestnancom aj zamestnávateľom na celkových nákladoch práce (súčet hrubej mzdy zamestnanca a odvodov platených zamestnávateľom).

Daňový klin v SR¹ pozostáva v súčasnosti v prípade subjektu v závislej činnosti z týchto častí:

- daň zo mzdy,
- odvody platené zamestnancom,
- odvody platené zamestnávateľom,
- hrubá mzda zamestnanca,
- daňový bonus.

$$DKL = \frac{\text{daň z príjmu znížená o daňový bonus} + \text{odvody zamestnávateľa} + \text{odvody zamestnanca}}{\text{hrubý príjem zamestnanca} + \text{odvody zamestnávateľa}} \times 100$$

¹ Bližšie pozri RIEVAJOVÁ, E. a kol. 2008. *Sociálne zabezpečenie*. Bratislava : Ekonóm, 2008, s. 78 a nasl.

ich autor zdaní sám podaním daňového priznania typu B. O tejto skutočnosti sa musí dohodnúť písomne vopred s objednávateľom diela alebo výkonu.

Príjem – honorár autora sa zdaní **zrážkovou daňou vo výške 19 %**,
ak autor splní nasledujúce skutočnosti:

- autor neuzavrel s platiteľom (objednávateľom, vydavateľom) dohodu o neuplatnení zrážkovej dane;
- autor si z príjmu nemôže uplatniť ani paušálne výdavky, ani výdavky v preukázateľnej výške;
- autor z príjmu neodvádza odvody do poisťovních fondov;
- autor si nemôže uplatniť nezdaniteľnú časť základu dane ani daňový bonus.

Odvedením zrážkovej dane sa daňová povinnosť autora považuje za vysporiadanú daňovú povinnosť a autor už tento príjem neuvádza v daňovom priznaní. Príjem však podlieha príspevku do umeleckých fondov (hudobný fond, literárny fond, fond výtvarných umení) vo výške 2 % a výška zrážkovej dane sa vypočíta takto:

$$\begin{aligned}
 & \text{honorár (hrubý príjem)} \\
 & - \text{príspevok do umeleckých fondov vo výške 2 \% z hrubého príjmu} \\
 & = \text{základ dane pre daň vyberanú zrážkou} \\
 & \quad \times \text{sadzba dane vo výške 19 \%} \\
 & = \text{výška zrážkovej dane autora}
 \end{aligned}$$

Príjem – honorár autor zdaní **podaním daňového priznania typu B**,
ak autor splní nasledujúce skutočnosti:

- autor sa o postupe neuplatnenia zrážkovej dane vopred písomne dohodol s platiteľom (objednávateľom, vydavateľom) *a platiteľ má povinnosť túto skutočnosť oznámiť správcovi dane*;
- autor má právo si z príjmu uplatniť výdavky paušálnym spôsobom alebo ich preukazuje v skutočnej výške;
- príjem – honorár autora aj v tomto prípade podlieha príspevku do umeleckých fondov vo výške 2 %; ktorý je daňovo uznaným výdavkom, ak si autor uplatňuje preukázateľné výdavky (ak si autor uplatňuje paušálne výdavky, príspevok do umeleckých fondov je už súčasťou paušálnych výdavkov);
- **pri aktívnych autorských príjmoch** vzniká autorovi registračná povinnosť u príslušného správcu dane, a tiež následne povinnosť platiť odvody na zdravotné alebo so-

Výška sadzby dane z motorových vozidiel kategórie M2, M3 a N3

Tabuľka 2.30

Vek vozidla	Sadzba dane z motorových vozidiel
0 – 3 roky (prvých 36 kalendárnych mesiacov)	ročná sadzba dane znížená o 50 %
3 – 6 rokov (37 – 72 kalendárnych mesiacov)	ročná sadzba dane znížená o 40 %
6 – 9 rokov (73 – 108 kalendárnych mesiacov)	ročná sadzba dane znížená o 30 %
9 – 12 rokov (109 – 144 kalendárnych mesiacov)	ročná sadzba dane znížená o 20 %
12 – 13 rokov (145 – 156 kalendárnych mesiacov)	ročná sadzba dane znížená o 10 %
Nad 13 rokov (viac ako 156 kalendárnych mesiacov)	100 % ročná sadzba dane

V prípade hybridných vozidiel, vozidiel na stlačený zemný plyn (CNG) alebo skvapalnený zemný plyn (LNG) a vozidiel na vodíkový pohon sa ročná sadzba dane vypočítaná uvedeným spôsobom zníži o 50 %. Za vozidlá (kategórie N a O), ktoré sa v zdaňovacom období použili v rámci kombinovanej dopravy najmenej 60-krát, sa ročná sadzba dane vypočítaná uvedeným spôsobom zníži o 50 %. Ročná sadzba dane sa pre úžitkové vozidlá kategórie O4 zníži o 60 %.

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Daňová povinnosť, určenie miestnej príslušnosti a daňové priznanie

Na to, aby vznikla daňová povinnosť k dani z motorových vozidiel, musí byť vozidlo evidované v SR a musí sa používať na podnikanie. Na vznik daňovej povinnosti nie je rozhodujúci deň kúpy vozidla alebo deň prepisu vozidla na dopravnom inšpektoráte, ani spôsob nadobudnutia motorového vozidla, resp. či ide o nové, alebo o ojazdené motorové vozidlo. Rozhodujúci je **prvý deň mesiaca, v ktorom sa vozidlo začalo používať na podnikanie**.

Vznik a zánik daňovej povinnosti pri dani z motorových vozidiel

Tabuľka 2.31

Vznik daňovej povinnosti	Zánik daňovej povinnosti
prvý deň mesiaca , v ktorom sa vozidlo použilo na podnikanie	posledný deň mesiaca , v ktorom došlo k: <ul style="list-style-type: none"> • vyradeniu/dočasnému vyradeniu vozidla z evidencie vozidiel • ukončeniu alebo prerušeniu podnikania • vydaniu potvrdenia orgánom Policajného zboru o odcudzení vozidla • zániku daňovníka bez likvidácie • zmene držiteľa vozidla • ukončeniu použitia vozidla, v dokladoch ktorého je ako držiteľ zapísaná osoba, ktorá zomrela, zanikla, bola zrušená alebo nepoužíva vozidlo na podnikanie.
Daňovník je povinný zaplatiť pomernú časť dane v lehote na podanie daňového priznania, ak daňová povinnosť vznikla alebo zanikla v priebehu zdaňovacieho obdobia.	

3.1 Daň z pridanej hodnoty

Daň z pridanej hodnoty má charakter harmonizovanej dane, pretože platná právna úprava obsiahnutá v zákone o DPH je dôsledkom implementácie takých pravidiel zdaňovania v obchodovaní s tovarmi a so službami, ktoré sú stanovené v smernici Rady 2006/112/ES o spoločnom systéme DPH (ďalej iba smernica o DPH). Takisto postupujú aj iné členské štáty EÚ.

Z hľadiska predmetu dane, európska, ako aj slovenská právna úprava zhodne rozlišujú štyri druhy zdaniteľných obchodov, ktoré sú predmetom DPH. Dodanie tovaru a poskytnutie služieb sa vo všeobecnosti nazýva zdaniteľná transakcia alebo zdaniteľný obchod. K zdaniteľnej transakcii dochádza v tuzemsku alebo v zahraničí.

Vo všeobecnosti môže podnikateľský subjekt, ktorý je registrovaným platiteľom dane, dodať tovar alebo službu:

- odberateľovi v tuzemsku,
- odberateľovi v inom členskom štáte EÚ,
- odberateľovi v treťom štáte (štát, ktorý nie je členom EÚ).

Pri voľnom pohybe tovarov v rámci vnútorného trhu EÚ medzi podnikateľskými subjektmi z rôznych členských štátov dochádza vo všeobecnosti k oslobodeniu od dane. Tovar prechádza na územie iného členského štátu bez dane a zdanený je v štáte, v ktorom sa končí jeho preprava alebo odoslanie. Neplatí to však vždy a za každých okolností.

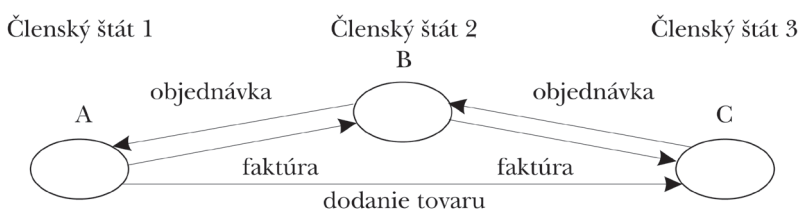
Na správnu aplikáciu DPH je dôležité rozlíšiť zdaňovanie podľa **princípu štátu pôvodu** a **princípu štátu určenia**.

Princíp štátu pôvodu v rámci vnútorného trhu EÚ znamená zdanenie predmetu dane v tom štáte, v ktorom sa tovar realizuje, teda v štáte, v ktorom sa tovar nakupuje, resp. v ktorom sa poskytujú služby. Tovar alebo službu zdaňuje dodávateľ tovaru alebo služby v členskom štáte dodávateľa, t. j. tam, kde je tento dodávateľ usadený. Tento princíp zdanenia možno uplatniť napríklad pri pohybe tovaru v rámci súkromného cestovania občanov; pri nadobudnutí tovaru v tuzemsku z iného členského štátu, ak jeho hodnota nepresiahne zákonom určený limit a nadobúdateľom je zdaniteľná osoba, ktorá nie je registrovaná pre DPH (napr. podnikateľ, neplatiteľ dane), alebo právnická osoba, ktorá nie je zdaniteľnou osobou (napr. rozpočtové organizácie, nadácie, obce) alebo pri predaji tovaru na diaľku na území EÚ, ak hodnota dodaných tovarov do všetkých členských štátov EÚ nepresiahla 10 000 € bez dane v kalendárnom roku.

Princíp štátu určenia znamená, že tovar alebo služba sa zdaní v tom štáte EÚ, pre ktorý je dodávka určená a v ktorom je dodávka prijatá, teda v štáte, v ktorom dochádza ku konečnej spotrebe. Tento princíp zdanenia možno uplatniť napríklad pri dodaní tovaru medzi podnikateľskými subjektmi registrovanými pre DPH v rôznych členských štátoch; pri nadobudnutí tovaru v tuzemsku z iného členského štátu, ak jeho hodnota presiahla zákonom určený limit obstarania v štáte určenia (spotreby); pri predaji tovaru na diaľku na území EÚ alebo pri predaji nových dopravných prostriedkov.

slovenskou DPH a po splnení podmienok si v daňovom priznaní môže uplatniť odpočítanie tejto dane (dane na vstupe).

Aplikácia trojstranného obchodu k uvedenému príkladu je znázornená na obr. 3.2.

Obrázok 3.2 **Trojstranný obchod**

Zdroj: Vlastné spracovanie.

V prípade trojstranného obchodu sú uskutočnené na ten istý tovar **dve dodania tovaru**:

- **tzv. pohyblivá dodávka** (dodanie tovaru s prepravou), t. j. dodanie tovaru od podnikateľa A (prvého dodávateľa) z členského štátu 1 podnikateľovi B (prvému odberateľovi) z členského štátu 2, ktorý tovar nadobúda v členskom štáte 3 (v členskom štáte druhého odberateľa),
- **tzv. nepohyblivá dodávka** (dodanie tovaru bez prepravy), t. j. dodanie tovaru od podnikateľa B (prvého odberateľa) z členského štátu 2 podnikateľovi C (druhému odberateľovi) z členského štátu 3.

Prvý dodávateľ (A)

- Uskutoční intrakomunitárne dodanie tovaru oslobodené od dane pre prvého odberateľa (B). Vystaví faktúru pre prvého odberateľa (B) s cenou bez dane a uvedie na nej identifikačné číslo pre DPH dodávateľa (A) a prvého odberateľa (B).
- Podá: – daňové priznanie k DPH,
 - súhrnný výkaz, v ktorom uvedie svoje IČ DPH, IČ DPH prvého odberateľa (B) a hodnotu dodaného tovaru pre prvého odberateľa (B) bez kódu transakcie.

Prvý odberateľ a zároveň druhý dodávateľ (B)

1. Uskutoční intrakomunitárne nadobudnutie tovaru od prvého dodávateľa (A), z ktorého nemusí zaplatiť daň v členskom štáte druhého odberateľa (C) a ktoré sa považuje za zdanené (ide o uplatnenie zjednodušeného postupu zdaňovania pri trojstrannom obchode) a zároveň uskutoční intrakomunitárne dodanie tovaru druhému odberateľovi (C). Vystaví faktúru pre druhého odberateľa (C) s cenou bez dane, na ktorej uvedie identifikačné číslo pre DPH prvého odberateľa (B) a druhého odberateľa (C) a slovnú informáciu „prenesenie daňovej povinnosti“.
2. Uvedie transakciu v záznamoch na účely DPH (prvý odberateľ neuvádza údaje z trojstranného obchodu v daňovom priznaní) a podá:
 - súhrnný výkaz, v ktorom uvedie svoje IČ DPH, IČ DPH druhého odberateľa (C), hodnotu dodaného tovaru pre druhého odberateľa (C) a kód pre trojstranný obchod „1“.

3.1.4.5 Sadzba dane, základ dane, výpočet dane

Sadzba dane vo veľkej miere ovplyvňuje daňovú povinnosť a daňové zaťaženie platiteľa dane. Od roku 1993 až doteraz sa výška daňových sadzieb menila. V jednotlivých obdobiach daňový systém okrem základnej, t. j. štandardnej sadzby dane využíval aj zníženú, resp. zníženú sadzbu DPH na vybrané druhy tovarov a služieb.

Prehľad sadzieb DPH v rokoch 1993 – 2018

Tabuľka 3.7

Obdobie/rok	Základná sadzba DPH	Znížená sadzba DPH
Od 1. 1. 1993 – 31. 7. 1993	23 %	5 %
Od 1. 8. 1993 – 1995	25 %	6 %
1996 – 1999	23 %	6 %
2000 – 2002	23 %	10 %
2003	20 %	14 %
2004 – 2006	19 %	–
2007 – 2009	19 %	10 %
2010	19 %	10 %, 6 %*
2011	20 %	10 %**
2012 – 2014	19 %	10 %
2015 – 2022	20 %	10 %
2023 –	20 %	10 %; 5 %***

* Znížená sadzba DPH vo výške 6 % bola zavedená od 1. mája 2010 na tzv. predaj potravín z dvora (mäso, mlieko, vajcia). K 1. januáru 2011 bola uvedená sadzba DPH zrušená.

** Znížená 10 % sadzba DPH na lieky, vybraný zdravotnícky tovar, knihy, noviny, časopisy, vybrané potravinárske výrobky, mäso, vybranú zeleninu, chlieb a pekárenské výrobky, ubytovacie služby, ako aj ďalší tovar.

*** Druhá znížená sadzba DPH vo výške 5 % bola zavedená od 1. januára 2023 vo väzbe na štátnu podporu nájomného bývania.

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Pri dodaní tovaru alebo poskytnutí služieb v tuzemsku, pri nadobudnutí tovaru alebo služieb v tuzemsku z iného členského štátu, ako aj pri dovoze tovaru do tuzemska sa v SR v súčasnosti uplatňuje **základná sadzba** dane vo výške 20 % zo základu dane. **Znížená sadzba dane** vo výške 10 % sa uplatňuje na tovary a služby, ktoré sú obsahom prílohy č. 7 a č. 7a zákona o DPH a tiež na tovary a služby, ktoré dodáva registrovaný sociálny podnik v rámci aktivít sociálnej ekonomiky oprávnenému zákazníčkovi.

Pozn.: Od 1. januára 2023 sa rozšíril okruh služieb, na ktoré sa uplatňuje znížená 10 % sadzba dane, a to na vybrané služby v oblasti podpory športu (na prepravu osôb visutými a po-

štyri roky sledovaného päťročného obdobia, v ktorom platiteľ využíval investičný majetok na činnosti, pri ktorých nemá nárok na odpočítanie dane.

3.1.4.10 Nadmerný odpočet

Nadmerný odpočet vzniká platiteľovi v prípade, že celková výška odpočítateľnej dane presiahne celkovú výšku dane za príslušné zdaňovacie obdobie, okrem dane pri dovoze. Dochádza teda k situácii, keď suma oprávnenej odpočítateľnej dane prevyšuje celkovú daň na výstupe. V takom prípade môže štát platiteľovi po splnení zákonom stanovených podmienok nadmerný odpočet alebo jeho časť vrátiť zo štátneho rozpočtu.

Lehoty vrátenia nadmerného odpočtu

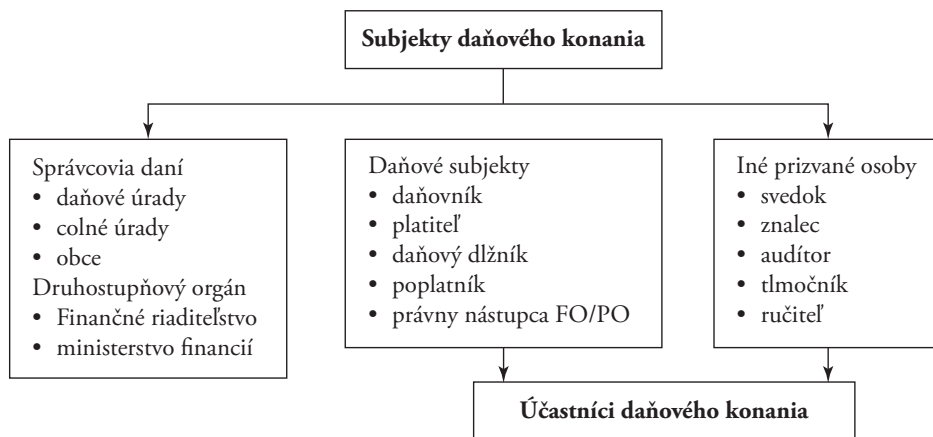
do 30 dní od podania
daňového priznania

do 30 dní od uplynutia lehoty
na podanie (po splnení zákonných
podmienok) daňového priznania

Všeobecný prístup uplatňovania nadmerného odpočtu

Platiteľ DPH, ktorý vykáže nadmerný odpočet, počká do nasledujúceho zdaňovacieho obdobia, v ktorom môžu nastať rôzne situácie súvisiace s jeho vyplatením, resp. vyplatením len časti nadmerného odpočtu:

- Ak v nasledujúcom zdaňovacom období vznikla platiteľovi dane vlastná daňová povinnosť (teda daň na vstupe < daň na výstupe), ktorá je vyššia ako nadmerný odpočet (vlastná daňová povinnosť > nadmerný odpočet), potom sa nadmerný odpočet započíta na túto daňovú povinnosť. Treba sledovať výšku vlastnej daňovej povinnosti z toho dôvodu, či subjekt môže započítať celý nadmerný odpočet na vykázanú vlastnú daňovú povinnosť.
- Ak v nasledujúcom zdaňovacom období vznikne subjektu vlastná daňová povinnosť nižšia ako nadmerný odpočet (vlastná daňová povinnosť < nadmerný odpočet), potom sa vlastná daňová povinnosť započíta s časťou nadmerného odpočtu. Zvyšok neuplatneného nadmerného odpočtu daňový úrad subjektu vráti v lehote do 30 dní od podania daňového priznania.
- Ak v nasledujúcom zdaňovacom období subjekt znova vykáže nadmerný odpočet, potom predchádzajúci nadmerný odpočet správca dane vráti platiteľovi dane do 30 dní od podania daňového priznania. Uplatňuje sa chronologický postup vyplácania nadmerného odpočtu.

Obrázok 4.2 Subjekty a účastníci daňového konania

Zdroj: Vlastné spracovanie.

5. časť – Zodpovednosť za porušenie povinností a sankcie. V rámci správy daní treba ošetriť aj situácie, ak daňový subjekt porušuje daňové zákony a neplní si tak svoje daňové povinnosti. Daňový poriadok považuje za porušenie povinností nasledujúce situácie, ktoré sa nazývajú *správne delikty*:

- nepodanie daňového priznania,
- nesplnenie si registračnej alebo oznamovacej povinnosti alebo povinnosti, ktorú v rozhodnutí určil správca dane,
- ak je výsledkom daňovej kontroly zistenie, že daňový subjekt uviedol nesprávnu výšku dane v daňovom priznaní, alebo že zaplatil nižšiu daň, ako v skutočnosti mal zaplatiť, alebo že si uplatnil väčší nárok, ako si v skutočnosti mal uplatniť,
- ak správca dane musí pristúpiť k určovaniu dane podľa pomôcok (napr. ak daňový subjekt nepodal daňové priznanie, a to ani na výzvu správcu dane),
- ak je daňový subjekt povinný podať dodatočné daňové priznanie, pretože zistil už po termíne na podanie riadneho daňového priznania nedostatok, ktorý spôsobí zvýšenie dane, zníženie nadmerného odpočtu, zníženie uplatneného vrátenia spotrebnej dane alebo zníženie uplatneného nároku v prípade dane z príjmov (napr. ak si v riadnom daňovom priznaní uplatnil vyššiu nezdaniteľnú časť základu dane alebo vyšší daňový bonus, ako si mal uplatniť a nápravu je povinný realizovať prostredníctvom dodatočného daňového priznania).

Správca dane je povinný sankcionovať uvedené správne delikty, a to vyrubením *pokuty*. Správca dane pri určovaní výšky pokuty prihliada na závažnosť, trvanie a následky protiprávneho stavu, ako aj na index daňovej spoľahlivosti. V prípade, že daňový subjekt nezaplatí alebo neodvedie v určenej lehote a výške daň alebo rozdiel dane, preddavok na daň, splátku dane, daň vybranú zrážkou alebo zrazenú sumu na zabezpečenie dane,